

Т О Л О С Р А Д З І М Ы

№ 23—24
(808—809)
Сакавік
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛРУССКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

Курьмарш:

Г. Кірылаў

Д. Чаркасава

ХОРАША СПЯВА-
ЮЦЬ У ПЕРАБРОД-
ДЗІ ст. 3

ЖЫВАПІС, СКУЛЬП-
ТУРА, ГРАФІКА ст. 6

П. Шамшур

В. Леганькоў

ПА СЛЯДАХ КАСТУ-
СЯ КАЛІНОЎСКАГА ст. 4

ВЕЦЕР З БІСКАЯ ст. 6

А. Мальдзіс

АД САМАЗВАЛАЎ
ДА ГАДЗІННІКАЎ ст. 7

ПРАЗ АГОНЬ ВЫ-
ПРАВАВАННЯЎ ст. 4

Л. Лукашонак

І. Руднік

СНЕЖНЫ ФЕСТЫ-
ВАЛЬ ст. 8

У БАРАЦЬБЕ ЗА МІР
І ПРАГРЭС ст. 5

ХРОНІКА, ПІСЬМЫ,
ГУМАР.

ДЛЯ НАРОДА

У СССР павялічваецца
выпуск тавараў
шырокага ўжытку

Адна з асаблівасцей народна-гаспадарчага плана СССР на 1964-1965 гады—збліжэнне тэмпаў росту выпуску сродкаў вытворчасці і прадметаў ужытку. Калі ў мінулым годзе, напрыклад, прадпрыемствы групы «А» павялічылі вытворчасць на 10 працэнтаў, а групы «Б» толькі на 5 працэнтаў, то за апошнія два гады сямігодкі, як прадугледжваецца планам, гэта павелічэнне складае адпаведна 18,6 і 14,5 працэнта. Збліжэнне адбудзецца, такім чынам, за кошт больш інтэнсіўнага развіцця лёгкай прамысловасці.

Як жа будуць працаваць асобныя яе галіны, што яны дадуць народу?

Адказваючы на гэта пытанне карэспандэнта ТАСС А. Мядзведзева, начальнік аддзела народнагаспадарчага плана па прадметах ужытку, член калегіі Дзяржплана СССР Н. Н. Міратворцаў сказаў, што ў лёгкай прамысловасці перавага аддаецца прагрэсіўным галінам, у прыватнасці, выпуску трыкатажных вырабаў, штучных скураных тавараў, нятаканых матэрыялаў. У параўнанні з 1963 годам агульны выпуск трыкатажных вырабаў у 1965 годзе павялічыцца на 33 працэнты, пры гэтым выпуск шарсцяных і паўшарсцяных трыкатажных вырабаў узрасце ў 1,6 раза, а з аб'ёмнай пражы — амаль у 4 разы. У пяць з лішнім разоў павялічыцца выпуск эластычных панчошна-шкарпэткавых вырабаў — да 100 мільёнаў пар. Намнога больш, чым у мінулым годзе, будзе вырабляцца модных цяпер жаночых і мужчынскіх паліто, паўпаліто і куртак з дубліраваных тканін, вядомых насельніцтву пад назвай «космас», плашчоў з капронавай тканіны з селіконавым насычэннем, а таксама верхняга адзення са штучнай скуры на ўспененых латэксах.

У тэкстыльнай прамысловасці арганізоўваецца выпуск тканін новых структур, больш прыгожых колераў і малюнкаў з шырокім выкарыстаннем хімічных валокнаў і спецыяльнай хімічнай апрацоўкай. Гэта палепшыць іх уласцівасці. Выраб нятаканых матэрыялаў за два гады узрасце ў 4,3 раза.

Адпаведна размяркоўваюцца і капітальныя ўкладанні. На развіццё трыкатажнай прамысловасці ў 1964-1965 гады намечана выдаткаваць сродкаў на некалькі дзесяткаў мільёнаў рублёў больш, чым за папярэднія пяць гадоў. Закончыцца ўзвядзенне трыкатажных фабрык у Чэбаксарах, Чарамхова, Ніжнім Тагіле, Данецку, Смаленску, будуць расшыраны многія дзеючыя прадпрыемствы.

Далейшае развіццё атрымаюць і ўсе іншыя галіны лёгкай прамысловасці. У апошнім годзе сямігодкі завершыцца збудаванне буйных баваўняных камбінатаў у Барнаўле і Херсоне. Закончыцца асноўныя работы па будаўніцтву такіх жа прадпрыемстваў у Камышыне, Краснадары, Баранавічах. Будаўнікі здадуць у эксплуатацыю камвольныя камбінаты ў Іванава і Фрунзе, шаўковыя камбінаты ў Краснаярску і пасёлку Карабліна (Рязанская вобласць). Пачнуць выпуск прадукцыі новыя шаўковыя прадпрыемствы Аранбурга, Балашова, Чайкоўскага, Чарджоу. Будзе завершана будаўніцтва швейных фабрык ва Уфе, у Златаўсце, Хабараўску, Камсамольску-на-Амуры, Вінніцы, Магілёве, Новашахцінску.

Усяго за два гады намячаецца закончыць будаўніцтва 181 прадпрыемства каштарысным коштам 1,5 мільёна рублёў і вышэй. Галоўныя сродкі накіроўваюцца на завяршэнне пераходных будоўляў. Разам з тым пачнецца ўзвядзенне 66 новых прадпрыемстваў, прычым больш як палавіна з іх — гэта трыкатажныя фабрыкі і спецыялізаваныя прадпрыемствы па вырабу таварнай пражы для трыкатажнай прамысловасці.

Што датычыць тавараў культурна-бытавога прызначэння і гаспадарчага ўжытку, то іх выпуск будзе таксама хутка павялічвацца. У 1964 годзе прырост складае 9,4, а ў 1965 годзе — 11,5 працэнта.

За гады сямігодкі прамысловасць выпусціць тавараў культурна-бытавога прызначэння прыкладна на 5 працэнтаў больш, чым прадугледжвалася кантрольнымі лічбамі.

Н. Н. Міратворцаў падкрэсліў у заключэнне гутаркі, што асабліва ўвага ўдзяляецца павышэнню якасці тавараў народнага ўжытку.

(ТАСС).

Добрыя машыны выпускае Аршанскі завод швейных машын.
На здымку: прыёмшчыца АТК Людміла Смірнова правярае чарговую партыю.

НА ПАРАДКУ ДНЯ—УРАДЛІВАСЦЬ ЗЯМЛІ

Нядаўна ў Мінску закончыў сваю работу чарговы пленум ЦК Кампартыі Беларусі. Удзельнікі пленума разгледзелі і абмеркавалі канкрэтныя шляхі і меры па хутэйшаму пераўтварэнню ў жыццё вядомых рэзэрваў лотаўскага Пленума ЦК КПСС, які абмеркаваў пытанні інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі ва ўмовах паскоранага развіцця хіміі ў СССР.

Дзесяткі людзей — ад кіраўнікоў КП Беларусі да радавых хлебарабаў — выступілі на гэтай аўтарытэтай нарадзе камуністаў нашага краю, расказалі аб тым, як калектывы, якія яны прадстаўляюць, канкрэтна будуць пераўтвараць у жыццё рэзэрвы партыі ў галіне сельскай гаспадаркі. Гэта была сур'ёзная, дэлававая размова аб далейшых шляхах павелічэння вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі на аснове хімізацыі механізацыі і інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі, ўкаранення перадавога вопыту.

Асабліваю увагу пленум ЦК КПБ удзяляў пытанням павелічэння вытворчасці ўгнаенняў, правільнаму іх

выкарыстанню, а таксама пытанням вапнавання кіслых глеб, якіх многа ў нашым краі. З гэтага часу вапнаванне зямель будзе праводзіцца на нывіх палях, як абавязковае мерапрыемства. Натуральна, у сувязі з гэтым пленум прыняў канкрэтныя меры па арганізацыі вытворчасці неабходнай колькасці вапнавай мукі для калгасаў і саўгасаў.

Дэталёва абмеркавалі ўдзельнікі пленума і стан мелірацыйнага будаўніцтва ў рэспубліцы. Вырашана, там, дзе гэта неабходна, правесці ў 1964—1965 гадах перабудову і капітальны рамонт асушальных сетак. На гэтыя мэты адпущаны неабходныя сродкі.

Як вядома, асновай развіцця ўсёй сельскай гаспадаркі з'яўляецца павелічэнне вытворчасці збожжавых. Таму пленум ЦК КПБ абмеркаваў і гэта пытанне і прыняў неабходныя меры для таго, каб к 1970 году сярэдняя ўраджайнасць збожжавых у калгасах і саўгасах рэспублікі ўзрасла да 16—17 цэнтнераў з гектара. Не менш увагі ўдзяляецца і такой

традыцыйнай беларускай культуры, як бульба. Яе ўраджайнасць у бліжэйшыя гады будзе павышана больш чым у два разы. Натуральна, усе гэтыя мерапрыемствы дадуць новы ітуршок да далейшага росту прадукцыйнасці грамадскай жывёлагадоўлі, якая ў гэтым годзе дасць прыкладна прадукцыі на 20 працэнтаў больш, чым у мінулым годзе.

На пленуме былі таксама глыбока прааналізаваны пытанні механізацыі сельскай гаспадаркі і будаўніцтва ў калгасах і саўгасах. Вырашана сканцэнтраваць усю ўвагу на механізацыі працы на жывёлагадоўчых фермах, шырока выкарыстоўваць для гэтых мэт электраэнергію магутных электрастанцый, пабудаваных у рэспубліцы ў апошнія гады.

Такое ў асноўным кола пытанняў, якія разгледзелі і абмеркавалі на свай чарговым пленуме камуністы Беларусі, пасля чаго яны прынялі спецыяльнае рашэнне, ажыццяўленне якога адкрые перад сельскай гаспадаркай новыя шляхі да далейшага росту ўраджывасці нашых палёў.

ПЛЕНУМ ЦК КПБ ПАСТАНАВІЎ:

Заслухаўшы і абмеркаваўшы даклад сакратара ЦК КП Беларусі Ф. А. Сурганова аб выніках лотаўскага (1964 г.) Пленума ЦК КПСС і мерапрыемстваў па выкананню яго рашэнняў, пленум ЦК КП Беларусі прыняў пастанову, некаторыя вытрымкі з якой прыводзім ніжэй.

Пастанова ЦК КПБ прадугледжвае:

Завяршэнне ў першым паўгоддзі 1964 года абследавання глеб ва ўсіх калгасах і саўгасах з выдачай ім глебавых карт, картаграм і іншай дакументацыі. На працягу 1964 — 1970 гг. будзе праведзена вапнаванне кіслых глеб на плошчы 4.800 тысяч гектараў.

Завяршэнне пераходу ўсіх калгасаў і саўгасаў на сучасныя пасевы насеннем толькі райаніраваных гатункаў каласавых культур у 1964 годзе, зернебабовых — у 1965 годзе, грэчкі і бульбы — у 1966.

На працягу 1964 — 1965 гг. правесці перабудову і капітальны рамонт асушальных сістэм там, дзе гэта неабходна.

Дзяржплану і Саўнаргасу БССР прадугледзець у плане на 1965 — 1970 гг. неабходнае павелічэнне магутнасцей льнопенькаперапрацоўчай прамысловасці. Дзяржбуду БССР на працягу 1964 — 1965 гг. распрацаваць тыповыя праекты льноперапрацоўчых прадпрыемстваў на аснове найноўшай тэхналогіі прамысловага прыгатавання льнотрасты і яе апрацоўкі з улікам магчымасці будаўніцтва калгасамі ўласных прадпрыемстваў па перапрацоўцы льнопрадукцыі.

Даручыць Савету Міністраў БССР разгледзець пытанне і прыняць неабходныя меры па паскарэнню будаўні-

цтва прадпрыемстваў харчовай прамысловасці, расшырэнню ў рэспубліцы за бліжэйшыя 4—5 гадоў вытворчых магутнасцей па перапрацоўцы сельскагаспадарчай сыравіны прыкладна ў 2 разы, па павелічэнню выпрацоўкі новых відаў харчовых прадуктаў з бульбы, агародніны і кукурузы.

Забяспечыць на дзеючых магутнасцях вытворчасць камбікармоў, абагачаных высокакаляровымі дабаўкамі, вітамінамі, мікраэлементамі, антыбіётыкамі і іншымі сродкамі, якія павышаюць пажыўную каштоўнасць кармоў. За кошт рэканструкцыі дзеючых і будаўніцтва новых прадпрыемстваў давесці да 1970 года вытворчасць камбікармоў не менш чым да 1.800 тысяч тон. З гэтай мэтай на працягу 1964 — 1965 гадоў спецыялізаваць неабходную колькасць гаспадарак па таварнай вытворчасці вітаміннай травяной мукі, давёшы яе выпрацоўку і пастаўку камбікармавой прамысловасці да 1970 года да 60 тысяч тон у год.

З мэтай своєчасовага і якаснага рамонту тэхнікі, зніжэння яе кошту і ў далейшым весці работу па спецыялізацыі рамонтных заводаў і майстэрняў рэспубліканскага аб'яднання «Белсельгастэхніка», распыраючы рамонтную базу і ўдасканальваючы тэхналогію рамонту.

Даручыць Дзяржплану БССР, Галоўнаму ўпраўленню энергетыкі і электрыфікацыі пры Саўеце Міністраў БССР, рэспубліканскаму аб'яднанню «Белсельгастэхніка» забяспечыць у бліжэйшыя гады больш шырокае ўкараненне і выкарыстанне электраэнергіі ў калгасах і

саўгасах. Выдзеліць неабходныя матэрыялы і сродкі для надзейнага забеспячэння сельскай гаспадаркі электраэнергіяй, упарадкаваць пастаўку калгасам і саўгасам электраматораў і мантаж абсталявання для электрыфікацыі вытворчых працэсаў у земляробстве і асабліва на жывёлагадоўчых фермах.

Даручыць Дзяржплану, Дзяржбуду, Міністэрству будаўніцтва БССР і Галоўкалгасбуду ў трохмесячны тэрмін унесці ў ЦК КПБ і Савет Міністраў БССР прапановы па развіццю і рэканструкцыі прадпрыемстваў будаўнічай індустрыі з тым, каб на працягу 1964 — 1967 гг. у асноўным вырашыць задачу па забеспячэнню патрэб саўгаснага і калгаснага будаўніцтва ў зборным жалезабетоне і іншых індустрыяльных вырабах.

Забяспечыць усмярную тыпізацыю, уніфікацыю праектаў і канструкцый вытворчых будынкаў у калгасах і саўгасах на аснове навукова-тэхнічных норм і перадавога вопыту.

Даручыць Міністэрству сельскай гаспадаркі, Дзяржплану і Міністэрству вытворчасці і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў БССР у трохмесячны тэрмін унесці ў Савет Міністраў БССР прапановы: аб пераводзе сельскагаспадарчых навучальных устаноў з гарадоў у перадавыя саўгасы; аб стварэнні саўгасаў-тэхнікумаў; аб узбуйненні навучальна-вытворчых гаспадарак тэхнікумаў, размешчаных у сельскай мясцовасці; аб павелічэнні кантынента перападрыхтоўкі кіруючых кадраў калгасаў і саўгасаў з тым, каб гэтыя кадры адзін раз у 5—6 гадоў павышалі сваю кваліфікацыю.

На працягу некалькіх дзён у сталіцы нашай рэспублікі праходзіў чарговы пленум ЦК КП Беларусі. Ён разгледзеў шырокае кола пытанняў, звязаных з далейшым развіццём нашай сельскай гаспадаркі. На здымку: у зале пасяджэнняў пленума ЦК КПБ.

Фота Ул. Кітаса.

ГАВОРАЦЬ

З прамовы В. Н. КАЗЛЯНЕВІЧА, начальніка Пінскага вытворчага ўпраўлення

У 1963 годзе працаўнікі Пінскага вытворчага ўпраўлення дабіліся новых поспехаў па павышэнню ўраджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур. Валавы збор збожжавых павялічыўся на 49,6 працэнта, бульбы — на 37,6, цукровых буракоў — на 62 працэнты.

З прамовы І. В. ШПІЛЕЎСКАГА, старшын калгаса «Камуніст» Кіраўскага вытворчага ўпраўлення

Развіццё нашага калгаса з'яўляецца пераканаўчым сведчаннем перавагі інтэнсіўнага вядзення гаспадаркі. У нядаўнім мінулым, прыкладна да 1955 года, калгас быў у ліку адстаючых.

У гэтым годзе мы намецілі такія рубяжы: атрымаць з гектара 18 цэнтнераў збожжавых, 180 цэнтнераў бульбы, 400 цэнтнераў кукурузы,

350 цэнтнераў цукровых буракоў, атрымаць на сто гектараў зямлі 500 цэнтнераў малака і 70 цэнтнераў мяса. Значна ўзрастуць даходы арцелі, павысіцца аплата працы. Больш сродкаў мы выдзелім на будаўніцтва. У мінулым годзе пачалі забудову цэнтра калгаса, узвялі некалькі цагляных дамоў для калгаснікаў. Будзем працяваць будаўніцтва і рабіць усё для таго, каб лепш задавальняць усе патрэбы калгаснікаў.

З прамовы Н. Д. МУХІНА, намесніка дырэктара Беларускага навукова-даследчага інстытута земляробства

Для савецкіх вучоных стаў законам крылаты дэвіз Мічурына: мы не можам чакаць міласці ад прыроды, узяць іх у яе — наша задача.

У нашым інстытуце выведзены новыя гатункі, якія ўваходзяць або ўвайшлі ўжо ў вытворчасць. Гэта азімае жыта «дружба», створанае

У Салігорску на Першым калійным камбінаце працуе філіял Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута галургіі. Тут вивучаюцца пытанні, звязаныя са здабычай і апрацоўкай калійных солей.

На здымку: Н. Баталіна і лабарант Л. Кушнерык за апрацоўкай проб сільвініту.

Самае маладое прадпрыемства ў горадзе Магілёве — стужкатнацная фабрыка — аснашчаецца навейшым абсталяваннем. Працуюць тут юнакі і дзяўчаты, якія год-два назад скончылі сярэднія школы і прыйшлі на прадпрыемства. На здымку: камсамолка Ліля Лунашова за работай на снавальной машыне.

Самы буйны ў Беларусі млын-аўтамат здалі ў эксплуатацыю ў Гомелі. Ён будзе выпускаць наля трохсот тон муні ў сутні.

ХОРАША СПЯВАЮЦЬ У ПЕРАБРОДДЗІ

Калі паглядзець на карту Беларусі, то ў левым верхнім кутку яе, крыху ўверх ад гарадскога пасёлка Міёры, можна ўбачыць дзве сінія плямкі, амаль упрытык адна да адной. Гэта азёры Абстэрна і Набіста. Паміж імі і знаходзіцца вёска Пераброддзе.

Прыгожыя тут мясціны. Дарога, пятляючы між гонкіх меднастоўных сосен, нечакана выбягае з ляска — і вачам адкрываецца сінява возера Абстэрна. На пячаным беразе ў роўны рад пасталі хаты вёскі Пераброддзе. Некалі два возеры злучала глыбокая і шырокая пратока. Тут быў брод, ад якога і пайшла назва вёскі.

Асабліва прыгожа тут вясною і летам, калі ласкава плешчучы аб берагі сінія хвалі, калі вецер вее чысты, свежы і быццам таксама сні, як і вада, калі сонца, узыходзячы і заходзячы, глядзіцца ў бліскучыя лясціўкі Набісты і Абстэрны.

Славіцца Пераброддзе сваімі азёрамі, у якіх многа судакоў і вугроў, а мясцовы калгас — малочнымі статкамі, ураджаямі.

І яшчэ славіцца Пераброддзе сваімі спевакамі. За некалькі год да вызвалення Заходняй Беларусі ад польскіх паноў у Пераброддзі быў створан хор. Пад акампанімент аматараў-музыкантаў ён часта выступаў на народных гуляннях, чараваў людзей цудоўнымі беларускімі, рускімі і украінскімі песнямі.

Першым нумарам, якім пачаў хор свой першы канцэрт у верасні 1939 года, пасля прыходу Савецкай Арміі, быў «Інтэрнацыянал».

У Перабродскім доме культуры захоўваецца шмат дыпламаў і граматаў. Гэта — сведкі славы мясцовых спевакоў, прызнанне іх высокага выканаўчага майстэрства. Тут і дыплом 1-й ступені абласнога агляду народнай творчасці ў 1949 годзе, і ганаровыя граматы, атрыманыя ў Маладзечна, Міёра на шматлікіх абласных, раённых конкурсах і аглядах.

35 чалавек налічвае зараз перабродскі хор. Пятнаццаць год ім нязменна кіруе настаўнік мясцовай сярэдняй школы Аляксандр Сяліцкі. Турботная, вядома, работа. Многа часу ўходзіць на рэпетыцыі, развучванне новых песень. Але хіба лічацца з гэтым, калі без песні і жыццё не жыццё.

Хораша спяваюць калгасніцы Вольга Карцяновіч і Надзея Марковіч, рабочая лясніцтва Наталля Сяліцкая, настаўнік Міхаіл Юневіч. Яны, як і Сяліцкі, удзельнічаюць у хоры з даўніх год. Добра гучаць галасы і маладых — калгасніцы Лілія Гаўрылавай і настаўніцы Жэні Каральковай.

А колькі галасістых перабродскіх хлопцаў і дзяўчат удзельнічаюць у мастацкай самадзейнасці далёка ад родных мясцін, дзе яны працуюць або вучацца.

Выйшлі з перабродцаў і прафесіянальныя спевакі. Ведаюць у Беларусі Міхаіла Шуманскага і Васіля Юневіча, салістаў хору Р. Шырмы, заслужаных артыстаў БССР. Яны з Пераброддзя. Тут нарадзіліся, выраслі, тут палюбілі песню і пачалі спяваць. У кастрычніку 1963 года яны ў складзе хору прыязджалі ў родную вёску і выступалі ў канцэрце, які праходзіў у новым памяшканні сельскага дома культуры.

Перабродскі хор пастаянна абнаўляе сваю праграму. Аляксандр Сяліцкі разам з дырэктарам дома культуры Браніславам Кяпскай падбіраюць новыя песні, распісваюць партыі для розных галасоў. Усё больш і больш новых песень гучыць у Пераброддзі.

Г. КІРЫЛАУ.

У РАСТЭРМІНОЎКУ

З кожным годам прыгажэюць і добраўпарадкаваныя населеныя пункты калгаса імя Ул. І. Леніна Капыльскага раёна. У кожнай вёсцы тут ёсць цэпер клуб, магазін, бібліятэка. На цэнтральнай сядзібе ў мінулым годзе выраслі пяць прыгожых цагляных дамоў, з якіх тры — двухкватэрныя. Калгас пабудоваў іх для сваіх хлебаробаў. Светлыя, прасторныя дамы хлебаробы атрымліваюць у растэрміноўку. На працягу некалькіх год яны выплачваюць грошы калгасу, пасля чаго дом становіцца іх уласнасцю. У новыя дамы ўсяліліся трактарыст Міхаіл Біруля, садавод Леакадзія Валатковіч, калгаснікі Віктар Кандыбавіч і Уладзімір Давыдоўскі.

Новыя дамы ў растэрміноўку для сваіх хлебаробаў узводзіць і калгас «Новы свет».

М. СЯУРУК.

Удзельнікі пленума знаёмяцца з навейшай сельска-гаспадарчай тэхнікай.

Вялікую цікавасць выклікалі макеты механізаванага цэха прыгатавання кармоў саўгаса «Варапаева» Пастаўскага раёна.

ДЭЛЕГАТЫ

У выніку міжгатункавай гібрыдызацыі са свабодным перапыленнем. Гэты гатунак выпрабаван у 1963 годзе, ураджай атрыман 50,5 цэнтнера зерня з гектара. Ён змаўстойлівы і ўстойлівы да палягання.

Новы гатунак ячменю «ўдарнік» не ўступае гатунку «вінер» і іншым гатункам. Яго зерне мае добрыя піваварныя і кармавыя якасці. На некаторых сортаўчастках ураджай гэтага ячменю даходзіў да 52 цэнтнераў з гектара.

Намі выпрабаваліся новы скараспелы гатунак гароху, перспектыўныя гатункі пшэніцы, яравой вікі. Ёсць таксама новыя гатункі кукурузы, цукровых аднанасенных буракоў, чырвонай кагношны і іншыя. У хуткім часе яны паступаць у вытворчасць.

З прамовы І. М. КАЧУРЫ, дырэктара Інстытута эканомікі і сельскай гаспадаркі

Наспела неабходнасць устанавіць у калгасах гарантаную аплату працы калгаснікаў. Пры гэтым трэба зыходзіць з эканамічных магчымасцей кожнай гаспадаркі, з правільных, эканамічна абгрунтаваных суадносін паміж фондам унутрыкалгаснага назаплення і фондам асабістага спажывання членаў арцелі.

Побач з устанавленнем гарантанаванай грашовай аплаты працы калгаснікаў, на наш погляд, неабходна ўвесці з пачатку года цвёрдую гарантаную аплату натурай. Такая аплата павінна праводзіцца ў залежнасці ад ураджайнасці асноўных культур.

Каўбасны цэх Гомельскага мясакамбіната за студзень месяц даў звыш 23 тон каўбасных вырабаў. На здымку: начальнік цэха Зінаіда Тарасова.

У многія гарады нашай рэспублікі, у ГДР, Венгрыю, Чэхаславакію адпраўляе Віцебскі домабудуўнічы камбінат каштоўныя будуўнічыя матэрыялы — драўляна-стружкаваыя пліты. На здымку: лабарантка Ніна Шыпунова правярае якасць гатовай прадукцыі.

На складзе гатовай прадукцыі Жабінкаўскага цукровага завода.

18 сакавіка 1964 года ў Савецкім Саюзе запушчан чарговы штучны спадарожнік Зямлі «Космас-26». Спідарожнік выведзен на арбіту з параметрамі: пачатковы перыяд абарачэння 91 хвіліна; максімальная адлегласць ад паверхні Зямлі (у апарэлі) — 403 кіламетры; мінімальная адлегласць (у перыгелі) — 271 кіламетр.

На Маргалеўскім заводзе «Стромашына» закончана зборка унікальнага аўтамата для вырабу азбеста-цементных труб. Аўтамат замяняе працу 15 рабочых. У бліжэйшыя дні ён адпраўляецца для вытворчых выпрабаванняў на Серабракоўскі камбінат.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў уручыў урадавыя ўзнагароды вялікай групе будаўнікоў, мантажнікаў і эксплуатацыйнікаў Першага Салігорскага калійнага камбіната.

На паўночна-ўсходняй ускраіне Рэчыцы разгарнулася будаўніцтва агароднікакансервавага завода. Праектная магутнасць яго — 7,8 мільёна слокаў кансерваў у год. У эксплуатацыю новае прадпрыемства ўступіць у другім квартале 1965 года.

Буйнейшая вытворчасць бытавых халадзільнікаў ствараецца на Ерэванскім электрамашынабудуўнічым заводзе імя Леніна. Тут штогод будзе выпускаць дзвесце тысяч халадзільнікаў.

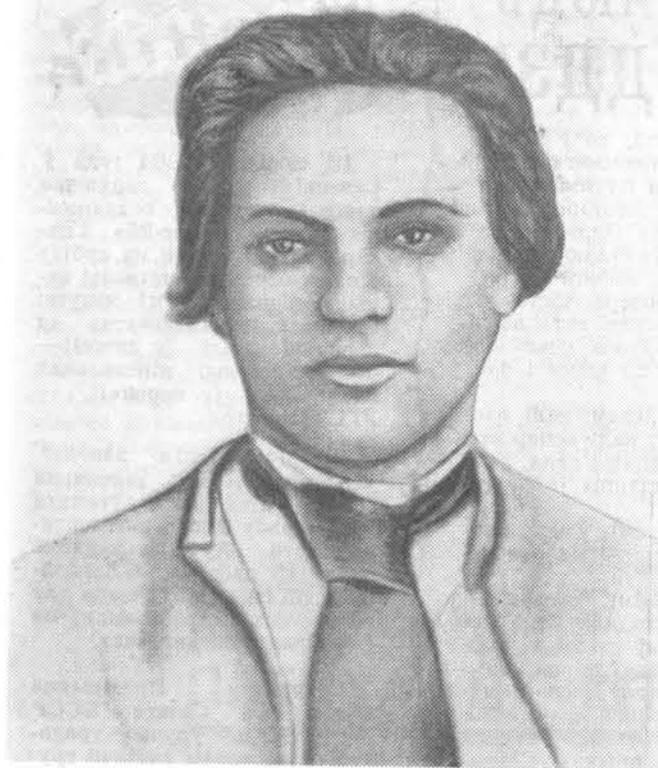
На Пінскім суднарамонтна-суднабудуўнічым заводзе пачалося будаўніцтва серыі буксірных цеплаходаў-штурхаючай найноўшай канструкцыі. Яны будуць выкарыстоўвацца для вадзяннай барж на Дняпры, Волзе, рэках Сібіры і Далёкага Усходу. Судна мае арыгінальную канструкцыю вадаметных рухавік магутнасцю 150 конскіх сіл.

Завершаны работы па рэканструкцыі Роскай электрычнай падстанцыі. Вытворчыя плошчы яе расшырыліся больш чым у два разы. У памяшканні ўстаноўлена новае, больш магутнае абсталяванне.

Цесныя эканамічныя сувязі ўстанавіліся паміж прадпрыемствамі Беларускага саўнаргаса і Народнай Рэспублікі Балгарыі. Звыш 40 беларускіх заводаў і фабрык пастаўляюць сваю прадукцыю ў гэту дружальную краіну. Калектыў Бабруйскага машынабудуўнічага завода імя Леніна датэрмінова адгрузіў у Балгарыю вялікую партыю розных тыпаў цэнтрабэжных помпаў. Станкабудуўнікі Віцебскага завода імя ХХІІ з'езду КПСС раней тэрміну вырабілі і адправілі балгарскім сябрам шмат заточных станкоў. Партыю вялікагрузных машын рыхтуюць для адпраўкі ў Балгарыю беларускія аўтамабілебудаўнікі.

У Ільянскім ветэрынарным тэхнікуме, што ў Вілейскім раёне, адбыўся шосты выпуск маладых спецыялістаў. 48 юнакоў і дзяўчат наехалі на самастойную работу ў калгасы і саўгасы рэспублікі.

Хутка на кінаэкранах рэспублікі з'явіцца новы мастацкі фільм «Праз могілкі», які ствараецца цяпер калектывам кінастудыі «Беларусь-фільм». Фільм прысвечан беларускім народным месціцам, іх гераічнай барацьбе ў тыле ворага ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Натурныя здымкі рабіліся ў Мінску, Белаежскай пушчы, Слоніме, Навагрудку, Міры.

Кастусь КАЛІНОЎСКІ

Споўнілася сто год з дня смерці Кастуся Каліноўскага. Ня доўга, але яркае жыццё пражыў гэты выдатны чалавек. За свае 26 год ён стаў вядомым далёка за межамі Беларусі і паміць аб ім на доўга захавалася ў сэрцах людзей.

Пасля адмены прыгоннага права, у 60-ыя гады, на ўсёй краіне прайшлі народныя паўстанні. Рускія рэвалюцыянеры-дэмакраты Герцэн, Бялінскі, Чарнышэўскі клікалі да барацьбы. Яны лічылі, што не толькі рускія сяляне будуць змагацца супраць прыгнятальнікаў. Украінцы, літоўцы, беларусы, палякі таксама павінны падняцца. І рух у нацыянальных раёнах пачаўся мясцовыя рэвалюцыйныя арганізацыі, якія будуць дзейнічаць заады з рускімі. «Мы можам саабодна і без спрэчак, па-брацку размежавацца потым, — пісаў рускі рэвалюцыянер М. Агароў, — але вызваліцца адзін без аднаго мы не можам».

Каліноўскі поўнасьцю падзяляў гэтыя думкі. У студзені 1863 года ў Польшчы ўспыхнула ўзброенае паўстанне. Каліноўскі, атрымаўшы аб гэтым вестку і будучы ў той час кіраўніком Літоўскага рэвалюцыйнага камітэта, заклікаў народ да зброі. У кароткі час былі створаны шматлікія партызанскія атрады, якія налічвалі да 10 тысяч байцоў, смела ўступаўшы ў барацьбу з вялікай карнай арміяй. Каліноўскі добра разумей, што для таго, каб перамагла рэвалюцыя, трэба падняць на барацьбу ўвесь народ. А заклік тады лепш дойдзе да сэрцаў людзей, калі ён будзе абвешчаны на іх роднай мове. Тады і была ажыццёўлена ідэя стварэння рэвалюцыйнай беларускай газеты «Мужыцкая праўда». Яна поўнасьцю рэдагавалася самім К. Каліноўскім і выпускалася ім сумесна з Урублеўскім і Ражанскім. Газета расклумавала сялянам, што ўсе абцяжаныя царом наконт зямлі і волі нічога не вартыя. Яна заклікала да знішчэння памешчыцкага землеўладання з перадачай зямлі сялянству. «Мужыцкая праўда» Кастуся Каліноўскага паклалі пачатак айчынныму перыядычнаму друку.

Беларускае паўстанне 1863 года пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага пацярпела паражэнне. Сілы самадзяржаўя былі вельмі моцнымі, у радах паўстанцаў не заўсёды панавала аднадушнасць, яны яшчэ недастаткова былі падрыхтаваны да таго, каб весці барацьбу і звергнуць уладу прыгнятальнікаў.

Многа паўстанцаў было выслана ў Сібір, пасаджана ў турмы, пакарана смерцю. Цяжкі лёс напаткаў і самога Каліноўскага. Малады, адважны патрыёт загінуў. Але народ на забой яго. Ён склаў аб ім мноства легенд і паданняў, у якіх Каліноўскі паўстае як абаронца і выказнік інтарсаў простага мужыка, занябанага і абяздоленага.

Не забыта імя Каліноўскага і цяпер беларускім народам. Памяць аб ім святая захоўваецца. Яго юбілейныя даты адзначаюцца нашай грамадскасцю. Імем Каліноўскага названы калгасы, вуліцы, школы.

Вось і зусім нядаўна ў адным мікрараёне Мінска з'явілася новая магістраль. «Вул. К. Каліноўскага», — чытаем шылдачкі на дамах. Пакуль што яшчэ цяжкавата расказаць аб ёй. «Зялёны Луг» — адзін з самых вялікіх мікрараёнаў Мінска — яшчэ толькі будоўляцца. На адразу тут трапілі на патрэбную вуліцу. Куды ні глянеш — вежавыя краны, экскаватары, трактары, каткі. А гэты забудавана больш іншых. Тут многа дамоў, у якіх жыхары, напэўна, ужо лічаць сябе старажыламі, побач стаіць новы прыгажун, у які толькі ўсяляюцца, а яшчэ далей бульдозер рые катэжы для новага дома. Па вуліцы ўжо ходзіць аўтобус. І жывуць на ёй урачы, настаўнікі, рабочыя, інжынеры. Гэта іх кожную раніцу вязе аўтобус на работу, а вечарам дадому, у новыя, добраабсталяваныя кватэры. Пасёлак будоўляцца, пройдзе зусім ня многа часу, і тут будуць новыя школы, бальніцы, магазіны, дзіцячыя сады і яслі. Раён гэты засадзіць дрэвамі, бо мінчане вельмі любяць зелініну, а яшчэ больш свой горад, які з любоўю ўпрыгожваюць. Вось і адсюль яшчэ не пайшлі будаўнікі, а ўжо калы дамоў высунуліся з-пад снегу першыя кволя галінкі кустоў, маладыя дрэўцы гойдаюцца ад веснавага ветру.

Зялёныя паркі і скверы ўпрыгожаць нозы раён беларускай сталіцы, шчаслівыя дзеці будуць гуляць у іх. Гэта — змена. Яны прадоўжаць справу, пачатую іх бацькамі. І сярод іх будзе ня мала такіх, што праславаць сваю Радзіму, здзейсняць вялікія подзвігі ў імя народа. А герояў народ не забывае ніколі.

ЗАДАНИЕ вельмі складанае, але наша здымачная група з захапленнем пачынае работу: мы ствараем дакументальны фільм аб беларускім рэвалюцыянер-дэмакрате Канстанціне Каліноўскім. Толькі праз 30 год пасля смерці Каліноўскага паявіўся ў Еўропе кінематограф Л'юм'ера, значыць, кадры кінахронікі шукаць няма чаго. Праўда, у сярэдзіне мінулага стагоддзя ўжо была фатаграфія. У Вільні ў 60-х гадах працавала фатаграфія італьянца Банальдзі, звязанага з рэвалюцыйным рухам у Літве і ў Беларусі. Павінны захавалася фатаграфіі самога Каліноўскага і яго сучаснікаў. Павінны быць архіўныя справы аб паўстанні 1863 года, справа аб «Мужыцкай праўдзе», матэрыялы аб знаходжанні Каліноўскага ў Пецярбургскім універсітэце. Трэба шукаць! Трэба прасачыць увесь жыццёвы шлях Кастуся Каліноўскага!

Мы з запіснай кніжкай і з кінаапаратам у дарозе... У Бераставіцкім раёне Гродзенскай вобласці ёсць сяло Масаўляны. Каля сяла быў хутар Якушаўка, радзіма Кастуся Каліноўскага. Даўно ўжо разваліўся дом Каліноўскіх. Толькі шумяць цяпер там вежавыя ліпы. Адсюль Каліноўскі пайшоў у гарадок Свіслач, дзе правучыўся ў гімназіі дзевяць год. У дні фашысцкай акупацыі горад Свіслач быў цалкам знішчаны. Не захавалася і гімназія, дзе вучыўся Каліноўскі. Цяпер Свіслач — раённы цэнтр, горад адноўлены, а адна са школ носіць імя Кастуся Каліноўскага, у ёй створан мемарыяльны музей героя паўстання 1863 года.

У справах Ленінградскага

У ПАЎСТААННІ 1863 года на чале з Кастусём Каліноўскім, якое было накіравана супраць царскага самаўладства і прыгонніцкага ўціску, поплеч з мужчынамі ўдзельнічалі і жанчыны. Яны шлі для паўстанцаў бялізну, рыхтавалі бітны, збіралі грошы. А калі праз год паўстанне пацярпела паражэнне і крывавы Мураўёў-вешальнік пачаў жорстка распраўляцца з патрыётамі, многія дачкі беларускай зямлі паўтарылі подзвіг дэкабрыстаў, добраахвотна пайшлі за сваімі мужамі, жаніхамі, бацькамі ў Сібір.

...У спісе мінчан, прыгавораных да ссылкі ў «адаленыя

універсітэта беражліва захоўваюцца дакументы аб знаходжанні Каліноўскага на юрыдычным факультэце. На выбаргскай старане, па 2-й Шпітальнай вуліцы, у доме Маслава, здымаў Кастусь разам з братам Віктарам каморку. Многае ва універсітэце захавалася такім, як было сто год назад. У доўгім калідоры, на лесвіцы, збіраліся студэнты, каб на перапынках паміж лекцыямі абмеркаваць новыя артыкулы Чарнышэўскага, Дабралюбава, Бялінскага ў часопісе «Современник». Тут складалася беларуска-літоўскае зямляцтва студэн-

ні крамольных лістоў». «Аб двараніне Каліноўскага», аўтары «Мужыцкай праўды», «Аб Эразме Заблоцкім» (памочніку Каліноўскага), «Аб удзельніках паўстання 1863 г.». Ва ўсіх гэтых справах упамінаецца Каліноўскі, прапагандыст і агітатар, рэвалюцыйны камісар, чалавек, які кіраваў усімі паўстаннямі супраць самадзяржаўя ў Гродна ў 1862-1863 гг. Месца друкарні «Мужыцкай праўды» да гэтага часу невядома. Можна быць, гэта газета друкавалася і ў Гродна. Каліноўскі быў умелым канспіратарам.

ПА СЛЯДАХ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА

таў, у якім кіруючая роля належала Каліноўскаму. Многа фатаграфій таго часу захоўваецца ў музеі універсітэта.

Гродна. Беражліва захоўвае горад сляды знаходжання Каліноўскага. Тут ён ствараў рэвалюцыйную арганізацыю, тут выпускаў разам з Урублеўскім першую газету на беларускай мове «Мужыцкая праўда». Вялікі «дом Фукса» — тут была яўка арганізацыі. На адной з плошчаў Гродна пакаралі каваля Мацвея Цюхну за распаўсюджванне «Мужыцкай праўды». Захаваліся справы жандарскага ўпраўлення «Аб распаўсюджван-

Старажытны Вільнюс. Вуліца імя Каліноўскага. Тут стаіць двухпавярховы дом, дзе збіраўся ў час паўстання рэвалюцыйны камітэт Літвы і Беларусі. Некалькі явочных кватэр Каліноўскага: у доме паэта Сыракомлі, у старым горадзе, у доме побач з губернатарскім палацам. У канцы 1863 года, калі ачагі паўстання былі падаўлены 120-тысячнай арміяй самадзяржаўя, Каліноўскі застаўся ў Вільнюсе. У тым доме, дзе ён быў арыштаваны 29 студзеня 1864 года, цяпер этнаграфічны музей Літвы. Шмат каштоўных экспанатаў, якія разказваюць аб паўстанні, са-

ПРАЗ АГОНЬ

губерні», адным з першых значылася прозвішча урача Пятра Чакатоўскага. Даведаўшыся аб гэтым, яго нявеста Казіміра Булеўская дабілася аўдыенцыі ў Мураўёва і заявіла, што пойдзе ў Сібір разам са сваім будучым мужам. Шлюб адбыўся ў віленскай турме. А праз некалькі дзён акружаная канваірамі фурманка везла маладажонаў у Сібір. Прыкладу Булеўскай паследавалі і іншыя мінчанкі. Услед за ўрачом Іосіфам Пякарскім паехала ў Сібір яго нявеста Івашкевіч, з Аляксандрам Аскеркам добраахвотна пайшла ў ссылку мінчанка Грабоўская, з Паўлоўскім — Ваяводская. У далёкай Сібіры беларускія жанчыны рабілі ўсё магчымае, каб аблегчыць жыццё ссыльных.

З рэвалюцыйным рухам, была цесна звязана мінская настаўніца Каміла Марцінкевіч, дачка беларускага паэта В. Дуніна-Марцінкевіча. Член падпольнай арганізацыі В. Валодзька пісаў аб ёй так: «У Мінску найбольш выдатную ролю сярод жанчын, што займаліся грамадскай справай, іграла панна Каміла Марцінкевіч, дачка аўтара «Гапона» і іншых больш дробных паэтычных беларускіх твораў. Гурток беднай, непрыкметнай па знешняму выгляду настаўніцы музыкі згуртаваў усё, што было самага патрыятычнага. Прапагандуючы, аж да экзальтацыі, сама я прагрэсіўная прыныцы, уладаючы самым лепшым сэрцам і высокай маральнасцю, яна была непараўнальнай сяброўкай і да таго ж, маючы мужчынскую адвагу, з'яднала тую сілу і энтузіязм, сляды якіх хаваліся ў традыцыях мясцовых пачуццяў».

Упершыню К. Марцінкевіч была арыштавана за спяванне рэвалюцыйных гімнаў яшчэ ў 1861 годзе. Царскія ўлады спрабавалі аб'явіць дзяўчыну вар'яткай і ізаляваць яе ў багдазельні. Але звыш ста мінчан сабраліся, каб выказаць з гэтай прычыны пратэст. Праз краты Каміле кідалі букеты жывых кветак. Прышлося выпусціць адважную патрыётку на волю. Імя Камілы стала вельмі папулярным. Варшаўскія рэвалюцыянеры прыслалі ёй памятны падарунак.

У 1862 годзе, калі праз Мінск пачалі следаваць першыя партыі ссыльных, К. Марцінкевіч арганізавала жаночы камітэт, які ставіў сваёй мэтай дапамогу ім. Жанчыны кармілі арыштаваных, аказвалі ім маральную падтрымку. Усё гэта не падабалася паліцыі, і яна прымусіла Камілу пакінуць горад. Паўстанне застала Марцінкевіч у мястэчку Гарадок ля Маладзечна, дзе яна арганізавала школу для сялянскіх дзяцей. Пачуўшы аб першых баявых сутычках, Каміла звярнулася да салдата кватараваўшай там роты з просьбай прадаць ёй зброю. Салдат данёс начальству. Настаўніцу зноў арыштвалі і пасадзілі ў мінскі астраг.

Захаваліся працудыя пісьмы, якімі Каміла абменьвалася ў турме з мінскім рэвалюцыянерам Карлам Станкевічам. У гэтых пісьмах выказваецца вера ў перамогу, рашучасць змагацца да канца. Пра загіду самога Мураўёва Марцінкевіч была выслана ў Салікамск Пермскай губерні. Характарыстыка крывавыя вешальніка была недвухсэнсоўная: «Зусім нядобранадзейная ў палітычных адносінах», мае «нахабны

НАРОДА

У БАРАЦЬБЕ ЗА МІР І ПРАГРЭС

брана ў гэтым музеі. Заклікі, пячаткі камітэта, адпунктыя білеты паўстанцам на зьмі, ручныя вырабы, створаныя ў турмах арыштантаў паўстанцамі, фатаграфіі катаржан... А непадалёк ад гэтага дома — змрочны манастыр дамініканцаў, у якім працавала асобая следчая камісія і дзе ўтрымліваўся пад вартай Каліноўскі. Цёмныя калідоры, келлі-камеры з тоўстымі кратамі, невялікі ўнутраны двор. Адсюль раніцай 10 (22) сакавіка 1864 года пачаўся апошні шлях слаўнага сына беларускага народа Кастуся Каліноўскага на Гандлёвую плошчу, да эшафота...

На месцы пакарання ляжыць мармуровая пліта. Цяпер тут парк, па дарожках бегаюць дзеці. А сто год назад калёсы з асуджаным прабіраліся па гразі. Войскія часткі сталі вакол эшафота. Усіх, хто надзеў у тую раніцу чорныя, жалобныя павязкі на рукавы, затрымлівалі. Гучна прачыталі прыговор. Калі Каліноўскага назвалі дваранінам, ён крыкнуў: «Няма дваран, усе роўныя!»

Дзе было захавана яго цела, дакладна невядома. Хадзілі чуткі, што па даручэнню Мураўёва цела было пачу на тэрыторыі знята, вынесена ў лагчыну на Замкавай гары, абліта вапнай і закапанана.

Многа легенд складвалася вакол імя Кастуся Каліноўскага. Некаторыя надобрасумленныя гісторыкі імкнуліся ствараць яго вобраз згодна са сваімі пажаданнямі. Беларускія нацыяналісты жадалі прадставіць Каліноўскага ярым праціўнікам усяго рускага, усю «маскоўскага». А вядома, што імя Каліноўскі пісаў у першым нумары газеты «Сцяг свабоды»: «Народ маскоў-

скі абурэцца пры адной думцы аб нашай векавой крыўдзе, ён вольным братам нашым, а не прыгнятальнікам жадае быць і адказаць за нашу нявольную рашуча ўскладае на царызм, асуджае яго на пагібель. Такім чынам, разам, сябры, за справу!»

Польскія нацыяналісты-ілюсудчыкі імкнуліся пераканаць грамадскасць, што Каліноўскі быў героем нацыяналістычнай Польшчы. Яны адкідалі ў бок усе дзеянні Каліноўскага супраць «белага жонду» памешчыкаў-арыстакратаў, замоўчвалі праўду аб «Мужыцкай праўдзе», аўтарам якой ён з'яўляўся. Некаторыя дзеячы мастацтва паказвалі Каліноўскага з аголенай шабляй, з пісталетам за поясам, вядучага на бой атрады паўстанцаў. Між тым Каліноўскі ў баях з самадзяржаўем не ўдзельнічаў і баявымі атрадамі не камандаваў. У яго была іншая задача, не менш небяспечная і адказная: ён быў кіраўніком, прапагандыстам і арганізатарам усяго рэвалюцыйнага руху супраць самадзяржаўя ў Літве і Беларусі на працягу 1862 — 1864 гадоў.

Каліноўскі быў беларускім рэвалюцыянерам-дэмакратам, верным сынам свайго народа і сябрам усіх рэвалюцыянераў-дэмакратаў іншых нацыянальнасцей, важаком народнага паўстання супраць прыгоннікаў-памешчыкаў і царызму. Такім наша здымачная група і імкнулася паказаць яго ў дакументальным фільме «Кастусь Каліноўскі», які зараз ужо выйшаў на экраны краіны.

Пётр ШАМШУР,
рэжысёр Беларускай
кінастудыі дакументальных
фільмаў.

ВЫПРАБАВАННЯЎ

характар». Перад высылкай Каміла паспела зрабіць яшчэ адзін смелы ўчынак: калі вялі на пакаранне паўстанца Івана Жмачынскага, яна кінула яму з акна турэмнай камеры букет жывых кветак...

Велізарную дапамогу паўстанцам аказвала Тэадора Манчунская, сястра легендарнага героя Людвіка Нарбута, які ўзначальваў патрыятычны рух у былым Лідскім павеце. Пераапраўшыся сялянкай, яна часта прывозіла паўстанцам адзенне, прадукты і нават зброю.

Аднойчы Тэадора павезла брата, які разам з атрадам знаходзіўся на востраве сярод непраходных балот, атрыманых з Вільні тэрміновыя папэры. Паўстанцы сардэчна віталі Манчунскую, а яна ў сваю чаргу ўзняла іх баявы дух палыміямі прамовамі. На развітанне Нарбут уручыў сястры тры букеткі першых пралесак — для яе, жонкі і маці.

— Да наступнай сустрэчы, дарагая! — прамовіў ён, цалуючы сястру.

Але наступная сустрэча не адбылася. Не паспела Манчунская ад'ехаць і некалькі кіламетраў, як ззаду пачуліся выстралы: гэта здраднік выдаў царскім войскам месца знаходжання паўстанцаў. Атрад Нарбута быў знішчаны. Калі Манчунская вярнулася на палану, там ляжалі акрываўленыя трупы, акружаныя сцяной царскіх салдат.

— Я сястра Нарбута і шукаю яго цела! — усклікнула адважная жанчына.

— Мы паважаем вашага брата, ён сапраўдны герой, — адказаў капітан Цімафееў,

камандаваў аперацыяй, і тут жа загадаў: — Расступіцца!

Разам з вясковымі жанчынамі Манчунская пахавала целы тых, хто аддаў сваё жыццё ў барацьбе за свабоду. Царскія ўлады не даравалі ёй гэтага. Не паспела Тэадора вярнуцца дамоў, у Шаўры, як па яе прыбыў з атрадам салдат ваенны начальнік Алхазаў. Ледзь удалося маці ўгаварыць яго, каб адклалі арышт да наступнага дня. І вось ноччу, калі пасля сытнай вячэры Алхазаў улегся адпачываць, Манчунская развіталася з маці, пераапраўшыся ў мужчынскае адзенне і асцярожна прыадчыніла дзверы. Салдаты, якія павінны былі стаяць на варце, таксама спалі. Яна ціхенька пайшла ў сад, адкуль ужо рукой падаць да лесу.

Замест дачкі Алхазаў арыштаваў маці і пагнаў яе ў Ліду. Адтуль Хрысціну Нарбут, дачку касцюшкаўскага салдата і жонку вядомага гісторыка, саслалі ў Пермскую губерню.

А Манчунская тым часам пешшу прабіралася за граніцу. Па дарозе ёй усюды аказвалі дапамогу беларускія сяляне, якія часам прымалі яе за Людвіка Нарбута. Трапіўшы ў Парыж, наша зямлячка прыняла ўдзел у выданні нелегальнага часопіса «Жаваранак», напісала ўспаміны пра свайго брата, якія ў той час друкаваліся на старонках віленскай перыёдыкі.

Расказ аб герічных справах жанчын — удзельніц паўстання 1863 года можна было б прадоўжыць. На Палессі аказвалі паўстанцам дапамогу будучая польская пісьменніца Эліза Ажэшка. Гэта ў яе карцеце прабіраўся ў Варшаву адзін з кі-

з'яўляючыся суверэннай рэспублікай у складзе шматнацыянальнага Саюза ССР, Беларусь карыстаецца паўнамоцтвамі ў галіне знешніх зносін. Яна атрымала іх на падставе закона ад 1 лютага 1944 года, прынятага X сесіяй Вярхоўнага Савета СССР «Аб прадастаўленні саюзным рэспублікам паўнамоцтваў у галіне знешніх зносін і аб пераўтварэнні ў сувязі з гэтым Народнага камісарыята замежных спраў з агульнасаюзнага ў саюзна-рэспубліканскі народны камісарыят».

У адпаведнасці з гэтым законам VI сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР 24 сакавіка 1944 года прыняла закон «Аб стварэнні саюзна-рэспубліканскага Народнага камісарыята замежных спраў Беларускай ССР», на падставе якога і быў створан Народны камісарыят замежных спраў Беларускай ССР.

8 мая 1945 года ў Берліне безагварачна капітулявала гітлераўская Германія. Ваіна ў Еўропе скончылася. Неабходна было стварыць міжнародную арганізацыю для падтрымання і ўмацавання міру і бяспекі. Гэта прадугледжвалася раней прынятымі рашэннямі вялікіх дзяржаў. Была створана Арганізацыя Аб'яднаных Нацый. Разам з Саветам Саюзаў Інтэрэсу міру і бяспекі народаў у ААН з першых дзён яе існавання адстаівае і Беларусь ССР.

Улічваючы міжнародную ролю Беларусі і Украіны, якія ўнеслі сур'ёзны ўклад у справу разгрому гітлераўскай Германіі, прадстаўнікі ССР на Ялцінскай канферэнцыі ўнеслі прапанову запрасіць іх для ўдзелу ў стварэнні міжнароднай арганізацыі бяспекі ў якасці членаў-заснавальнікаў. 25 красавіка 1945 года пачала сваю работу канферэнцыя ў Сан-Францыска, створаная для канчатковай выпрацоўкі тэксту Статута ААН і яго падпісання, а 1 мая 1945 года ўрад БССР атрымаў тэлеграму ад генеральнага сакратара канферэнцыі, у якой паведамлялася, што 30 красавіка 1945 года на пленарным пасяджэнні канферэнцыі Аб'яднаных Нацый было вырашана запрасіць Беларускую ССР стаць раўнапраўным членам ствараемай міжнароднай арганізацыі і прасіць прадстаўнікоў БССР тэрмінова заняць свае месцы на канферэнцыі.

На першай жа прэс-канферэнцыі, арганізаванай дэлегацыяй БССР 23 мая 1945 года, прадстаўнікі сусветнага друку былі падрабязна праінфармаваны аб міралюбівых імкненнях беларускага народа, аб яго жыцці і гераічнай барацьбе з гітлераўскімі захопнікамі. З першых жа крокаў на міжнароднай арэне Савецкая Беларусь прадэманстравала сваю непахісную вернасць прынцыпам міру. Абараняючы справу міру і бяспекі, беларуская дэлегацыя ўнесла на I сесію Генеральнай Асамблеі ААН у 1946 годзе прапанову аб выдачы і пакаранні ваенных злачынцаў. Гэта прапанова была прынята Асамблеяй.

Выступаючы ў абарону суверэнных праў дзяржаў і імкнучыся да ўстанавлення добрасуседскіх адносін з імі, Беларускай ССР актыўна падтрымлівала прапановы СССР па вываду замежных войск з Інданезіі, Грэцыі, Алжыра і іншых краін, народы якіх гераічна змагаліся за сваю незалежнасць.

Уся дзейнасць Беларускай ССР на міжнароднай арэне будзеца і ажыццяўляецца на аснове ленінскіх прынцыпаў знешняй палітыкі. Яна накіравана на абарону міру супраць агрэсіі, на абарону дэмакратыі супраць рэакцыі, супраць імперыялістычнай палітыкі аграблення, закабалення і заняволення народаў.

За перыяд з 1945 года БССР, абараняючы справу міру і бяспекі народаў, прыняла ўдзел у рабоце 18 сесій Генеральнай Асамблеі ААН і больш чым у 300 міжнародных канферэнцыях і нарадах.

Беларуская ССР выбіралася членам

Эканамічнага і Сацыяльнага Савета, Камісіі па эканоміцы і занятасці, Камісіі па правах чалавека, Камісіі па правах жанчын, Выканкома Міжнароднага дзіцячага фонду, Камісіі па транспарту, Сацыяльнай камісіі, а таксама многіх іншых органаў ААН.

Цяпер Беларусь актыўна ўдзельнічае ў рабоце Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН і яе камітэтаў: па сельскай гаспадарцы, электраэнергіі, лесамагэрыялах, жыллёваму пытанням, па газу, а таксама ў рабоце Канферэнцыі еўрапейскіх статystыкаў, Беларускай ССР з'яўляецца членам 12 буйных міжнародных спецыялізаваных устаноў, такіх як Арганізацыя аб'яднаных нацый па пытаннях асветы, навукі і культуры (ЮНЕСКА), Міжнародная арганізацыя працы, Міжнароднае агенцтва па атамнай энергіі, Сусветны паштовы саюз, Міжнародны саюз электрасувязі, Сусветная метэаралагічная арганізацыя і інш. Беларускай ССР падпісала і ратыфікавала 70 міжнародных актаў па палітычных і прававых пытаннях.

Беларусь развівае і ўмацоўвае сяброўскія і культурныя сувязі з многімі краінамі свету. Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі за дзесяць год свайго існавання вырасла ў масавую арганізацыю, якая зрабілася вестуном міру і дружбы паміж народамі. Гэта таварыства, якое ахоплівае 5 тысяч актывістаў, падтрымлівае пастаянныя кантакты з 130 грамадскімі і культурнымі арганізацыямі ў 60 краінах свету.

Сведчаннем росту інтарэсу, які праяўляецца за рубяжом да Беларусі, з'яўляецца вялікая колькасць іншаземцаў, што наведваюць рэспубліку. Калі ў 1958 годзе ў БССР пабывалі 4 тысячы турыстаў, дык у 1962 годзе рэспубліку наведала больш 17 тысяч іншаземцаў. Цяпер цяжка назваць краіну, прадстаўнікі якой не былі б у Беларусі. За апошнія пяць год па лініі Беларускага таварыства дружбы і Саюза савецкіх таварыстваў дружбы ў замежныя краіны выязджалі сотні прадстаўнікоў розных колаў рэспублікі.

З кожным годам расце і развіваецца абмен БССР з замежнымі краінамі мастацкімі калектывамі, канцэртнымі брыгадамі і асобнымі выканаўцамі. Штогод у замежныя краіны на гастролі выязджаюць беларускія тэатры, асобныя артысты. Культурныя сувязі Беларусі з замежнымі краінамі робяцца ўсё больш разнастайнымі.

З вялікім задавальненнем сустрэў беларускі народ паведамленне аб заключэнні 5 жніўня 1963 года ў Маскве Дагавору аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы, у касмічнай прасторы і пад вадою. Гэты гістарычны дагавор, адобраны ўсім міралюбівым чалавецтвам, садзейнічае аслабленню міжнароднай напружанасці. Беларускай ССР падпісала і ратыфікавала гэты дагавор, які выказаў жыццёвыя запатрабаванні беларускага народа.

Беларусь актыўна выступае за мір і супрацоўніцтва паміж народамі, заклікае народы і ўрады іншых краін да актыўнай барацьбы за мір. Кіраўнік дэлегацыі БССР на XVIII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН міністр замежных спраў БССР К. В. Кісялёў заявіў: «Намаганні ўрадаў усіх дзяржаў павінны быць накіраваны на тое, каб не дапусціць узнікнення новай ваіны, каб яна назаўсёды знікла з жыцця чалавечага грамадства».

Уся дзейнасць Беларускай ССР на міжнароднай арэне прадиктавана неабходнасцю пераўтварэння ў жыццё ленінскіх прынцыпаў мірнага суіснавання. Беларускай ССР змагаецца і будзе змагацца ў розных міжнародных арганізацыях за мір і дружбу паміж народамі, супраць сіл рэакцыі і ваіны.

І. РУДНІК.

раўнікоў рэвалюцыйнага руху Рамуальд Траугут. І, хто ведае, можа слаўны сын беларускага народа Кастусь Каліноўскі, пішучы ў сваім перадсмяротным паэтычным завяшчанні рэдок: «Марыўся чарнаброва, галубка мая», таксама меў на ўвазе канкрэтную асобу, баявую сяброўку, чалавека, які падзяляў яго рэвалюцыйныя погляды?!

Адзначаючы стагоддзе з дня гераічнай смерці Каліноўскага, стагоддзе паўстання 1863 г, мы павінны таксама аддаць належнае дочкам беларускага народа, якія адважна змагаліся за свабоду роднай зямлі.

А. МАЛЬДЗІС.

СУМЮЮ ПА РОДНЫХ МЯСЦІНАХ

Паважаныя сябры з «Голасу Радзімы!» Учора я атрымала ад вас дарагі для мяне падарунак — пасылку з кнігамі. Я была так узрушана, што расплакалася. Цяпер мне надойга хопіць чытання на роднай мове.

Я вельмі ўдзячна, што вы не забываеце мяне і іншых землякоў, закінутых на чужую зямлю. Некаторыя з нашых прыстасаваліся тут да норавоў і звычайнай капіталістычнага свету: абы грошы — і ўсё. А я

Лішучь ЗЕМЛЯКІ

Сумую па родных мясцінах. У мяне добры муж, дзеці мае нарадзіліся ў Італіі, таму я тут жыю, але я ніколі не забуду маю дарагую, любімую, Радзіму.

Яшчэ раз вялікае дзякуй і вялікае прывітанне вам усім.

Леанарда МАЛЕЕВА.

Італія.

ЖЫВАПІС, СКУЛЬПТУРА, ГРАФІКА

Скульптура «Геолог» работы С. А. Адашкевича.

ПРАЙШОЎ год з таго часу, як у Маскве адбылася сустрэча кіраўнікоў партыі і ўрада з работнікамі літаратуры і мастацтва. Гэта была шчырая размова аб мэтах і задачах мастацтва. На гэтай сустрэчы прусутнічалі прадстаўнікі беларускай творчай інтэлігенцыі. Нашы мастакі, літаратары, кампазітары, як і прадстаўнікі любой нацыянальнасці Савецкага Саюза, разумеюць, што ганаровы абавязак кожнага з іх — святая захаваць і памнажаць традыцыі сацыялістычнага рэалізму, традыцыі жыццёвай праўды і высокага грамадзянскага пафасу, верна служыць свайму народу.

Прайшоў год. І вось беларускія мастакі выступілі з вялікай справаздачай перад народам. Гэтай справаздачай была выстаўка твораў жывапісу, скульптуры, графікі, якую яны прысвяцілі 45-годдзю Савецкай Беларусі.

Творы, прадстаўленыя на выстаўцы, сведчаць аб сталасці, прафесіянальным майстэрстве і народнасці беларускіх мастакоў. У сваіх карцінах, малюнках, скульптурах яны адлюстравалі ўсе этапы вялікага і слаўнага шляху беларускага народа ў барацьбе за сваю незалежнасць, за права «людзьмі звацца».

Вось карціна А. Шыбнёва «Рэвалюцыйныя дні». Яна расказвае аб першых днях рэвалюцыі ў Мінску, аб вялікім Ка-

стрычніку, незабыўным для ўсяго чалавецтва. «Першая рэпетыцыя» Р. Кудрэвіч — гэта паказ нараджэння новага рэвалюцыйнага тэатра. Некалькі таленавітых работ прысвечана правадыру працоўных Ул. І. Леніну: «Апасіяната» А. Гугеля і Р. Кудрэвіч і «Ленін і Крупская ў Горках» А. Гугеля. Ленін прадстае перад намі не як правадыр, а як просты, звычайны чалавек, якому нішто чалавечае не чужое. Твор напісаны з вялікай цеплынёй, задушэннасцю, лірычнасцю.

Тэма Вялікай Айчыннай вайны паранейшаму хвалюе нашых мастакоў. Некалькі карцін уваскрашаюць тыя суровыя і цяжкія гады. Выпрабаваннем мужнасці і стойкасці была для савецкага чалавека мінулае вайна, з якой ён выйшаў пераможцам. І ваеннапалонныя, якія ўцякаюць з нямецкай няволі («Уцёкі з палону» Ф. Бараноўскага), і партызаны, што развітваюцца з маці і ідуць у лес помсціць фашыстам («Партызаны» М. Савіцкага) вераць у перамогу.

Нельга не затрымацца ля карціны мастака Х. Ліфшыца «Янка Купала і Кузьма Чорны ў Печышчах, 1942 г.». Яна перадае трывогу і насцярожанасць суровых і мужных дзён вялікай народнай вайны. Застылі каля рэпродуктара беларускія пісьменнікі. Якія весткі на гэты раз прынясе зводка Савінфармбюро, што новага пачуюць яны аб сваёй Беларусі?

Вядучае месца займаюць на выстаўцы карціны, прысвечаныя сучаснай тэме. Няма такой значнай будоўлі, такога горада, дзе не пабывалі б нашы мастакі, няма такой тэмы, якую не закранулі б яны ў сваіх творах. Гродзенскі азотнатукавы, Салігорскі калійны, Полацкі нафтаперапрацоўчы, Мінскі камволь-

ны, газавод «Дружба» — усё гэта невычарпальныя крыніцы для творчасці. Людзі, якія працуюць на гэтых прадпрыемствах, іх гераічныя справы і проста іх жыццё даюць багаты матэрыял для ўсё новых і новых палотнаў беларускіх жывапісцаў. Праца на карысць грамадству стала тэмай карцін І. Стасевіча «Шахцёры Салігорска», М. Данцыга «У заводскай сталовай», А. Шаўчэнка «На камвольным камбінаце», А. Малішэўскага «Полацкі нафтаперагонны», Н. Воранава «Гомельскі порт», Д. Крахалёва «Лён».

Вялікае месца займае на выстаўцы пейзаж. Перавагу пейзажнай лірыцы аддае В. Цвірка, І. Ахрэмчык, А. Шыбнёў.

Скульптура прадстаўлена творамі Анікейчыка, Якавенкі, М. Робермана, Селіханова, Глебава, Азгура і інш. Героі іх твораў — людзі працы, творцы новага жыцця, новага грамадства. А. Глебаў у скульптурах «Юнацтва» і «Плывучых» стварыў абагулены абаяльны вобраз маладосці. Запамінаюцца работы М. Робермана «Народны артыст СССР Г. П. Глебаў», З. Азгура «В. Харужая» і «Даватар».

На ўсеагульную арэну выходзіць беларуская графіка. На конкурсе ў Маскве нашы мастакі за лепшае афармленне кнігі атрымалі сем дыпламаў. П. Кашкурэвіч вядомы ў рэспубліцы, як выдатны афарміцель дзіцячых казак. Ён створаны ілюстрацыі да пэем Янкі Купалы. На выстаўцы экспануюцца серыя работ А. Кашкурэвіча аб Мінску «Наш горад».

Графіка прадстаўлена творамі М. Тычыны (каляровая лінагравюра), А. Паслядовіч («Наш сучаснік»), М. Моўчана («Заводскі раён»), М. Бельскага («У парку Горкага», «Восень») і інш.

Выстаўка нядаўна закрылася. За некалькі месяцаў тут пабывалі тысячы наведвальнікаў.
Д. ЧАРКАСАВА.

Ідзе чарговая рэпетыцыя. Гэта моладзь вядомая на ўсю краіну калгаса «Гвардыя» Гродзенскай вобласці вырашыла стварыць ансамбль песні і танца. На здымку: метадыст Гродзенскага абласнога Дома народнай творчасці Аляксандр Крайнік праводзіць рэпетыцыю з танцавальным калектывам.

СССР, МІНСК, РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»

У дзень міжнароднага свята жанчын—8 сакавіка з розных краін свету ў рэдакцыю газеты паступілі віншаванні, у якіх нашы суайчынніцы выказваюць глыбокую ўдзячнасць Савецкай краіне і народу за клопаты аб іх, закінутых у чужыя краіны, гораха віншуюць са святам савецкіх жанчын і жадаюць ім новых поспехаў. Ніжэй мы змяшчаем частку атрыманых віншаванняў.

Вялікае дзякуй за вашы добрыя пажаданні да Міжнароднага дня—8 сакавіка. Я, мой муж і дачка сардэчна віншуюць усіх савецкіх жанчын са святам.

Жадаем вялікіх поспехаў у асабістым жыцці і грамадскіх справах. Каб і ў далейшым савецкія жанчыны былі самымі лепшымі ў свеце! Няхай мацнее мір і дружба, паміж жанчынамі ўсяго зямнога шара!

Сям'я ГОНЬЯ-ГАРОХ.

Бельгія.

Ад імя аддзела ССГ г. Шарлеруа дазвольце вас сардэчна падзякаваць за віншаванні з Міжнародным святам жанчын. Мы, члены Саюза Савецкіх Грамадзян у Бельгіі, віншуюць усіх савецкіх жанчын з днём 8 сакавіка і жадаем ім яшчэ большых поспехаў. Мы ганарымся такімі савецкімі жанчынамі, вядомымі ўсю свету, як Валянціна Церашкова, Лідзія Скоблікава і многімі іншымі.

Жанчыны аддзела ССГ г. Шарлеруа.

Бельгія.

Сардэчна віншую савецкіх жанчын з днём 8-га сакавіка, жадаю ім здароўя, новых поспехаў і шчасця ў жыцці. Я ведаю, што гэты дзень з'яўляецца сапраўдным святам для савецкіх жанчын, бо ні ў адной краіне свету жанчыны не карыстаюцца такімі правамі, як у Савецкім Саюзе. Мы ганарымся тут савецкімі жанчынамі і іх гераічнымі справамі на зямлі і ў космасе.

Н. АБРАМЕНКАВА.

Галандыя.

Я была вельмі кранута вашым віншаваннем з днём жанчын 8-га сакавіка і са свайго боку ад усёй душы віншую са святам савецкіх жанчын. Жадаю ім здароўя і новых слаўных спраў.

Фр. СІНЯЎСКАЯ.

Францыя.

Паважаныя супрацоўнікі рэдакцыі газеты «Голас Радзімы»! Ад душы віншую савецкіх жанчын з днём 8-га сакавіка. Жадаем ім шмат здароўя і шчасця. Сардэчнае дзякуй за тое, што вы не забываеце пра нас на далёкай чужыне.

З глыбокай павагай

С. і В. ЛІХОТА-КІСЕЛЬ.

Францыя.

Віншую кветкі, любоў і жыццё міру — маці-жанчыну з днём 8-га сакавіка. Жадаем здароўя і вялікіх поспехаў у пабудове камунізма.

Т. і Н. МАРТЫНЮК.

Канада.

Беларуская сенцыя Савецкага камітэта, рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» шчыра дзякуе ўсім суайчынцам і суайчыннікам, якія даслалі свае віншаванні савецкім жанчынам.

Фота Ул. Крука.

НАРЫС

РАБОЧЫЯ ішлі са зменны, запаўняючы ўсю вуліцу. Луіса дагнаў токар Уладзімір Аўраменка:

— Слухай, я ж цябе яшчэ не павіншаваў!

— З чым? — спытаў Луіс.

— Як гэта — з чым? А бронзавы медаль з Выстаўкі з Масквы і дыван за «Аўтааператар». Дарэчы, мая Ірына не нахваліцца ім. На трох станках, гаворыць, пачала працаваць. Не патрэбна кожны ролік па сем разоў браць у рукі, цяпер транспарціёр сам набірае іх і падае ў станок. Ходзіш, гаворыць, цяпер, як барыня... Ну, бывай, мне направа!

...Луіс ідзе насустрач вільготнаму моцнаму ветру, задумаўшыся і ўжо не заўважаючы захутаных у плашчы прахожых. Ён ведае, што гэты працаўнік-вечер, які прыгнаў серыя хмары, з яго радзімы. Там, на Біскаі, ён увольно нацешыўся хвалямі, уздымаў і гнаў велзарныя валы, цяжка абрушваў іх на скалы, на прыбарэжную гальду. Але стаіўся вечер ад далёкіх дарог, такіх жа нялёгіх, як і ў яго, Луіса Навамуэля.

ПАМЯЦЬ малое карціны дзяцінства... Сантандэр, вялікі акіянскі порт. Горы крыху адступілі ад мора, каб даць месца гораду. Але ад-

ступілі недалёка, таму і дамы цесна прыціснуты адзін да другога, высокія, шэрыя, змрочныя. У адным з іх займала ў гаспадароў цесную кватэрку сям'я рабочага Навамуэля. Мора — стыхія хлапчукоў. І ў гарачыню, і ў холад яно клікала, вабіла іх. Нават у асенняе штормавое надвор'е.

Але штормы бушавалі не толькі ў моры, а і ў горадзе і ва ўсёй Іспаніі.

Вечарамі хлопчык слухаў, затаіўшы дыханне, размовы бацькоў. Словы былі нейкія незнаёмыя: фалангісты, рэспубліка, мяцеж. Ясна было адно: бацька ідзе змагацца, а яго пасылаюць у дзіцячы дом.

...А потым іх пасадзілі на параход, і ён, прахрыпеўшы гудком, цяжка адышоў ад прыстані. І не ведалі хлопчыкі, што не хутка і нават не ўсім прыйдзецца зноў сыйсці па трапу на гэту зямлю, палітую крывёю іх бацькоў. Ужо ў дарозе высветлілася, што параход ідзе ў Францыю. Там многія з іх і засталіся. А большасць хлопчыкаў гандлёвы параход «Кааперацыя» вёз у далёкі савецкі горад Ленінград.

ДЗІЯЧЫ дом міжнароднага Чырвонага Крыжа па вуліцы Цвярской у Ле-

нінградзе, потым Перм, падмаскоўны гарадок Краснагорск, дзе іспанскія рэбяты атрымалі пасведчанні аб заканчэнні рамеснага вучылішча і былі накіраваны на завод...

Як хутка бяжыць час! Жонка схілілася над ложкам сына, укладваючы яго спаць. Малому хочацца пазабаўляцца, ён упарта цягнецца да яе ручкамі, нешта лапоча, задаволена ўсміхаецца. Няўжо прайшло ўжо цэлых дзесяць год з таго часу, калі юнаком упершыню ён крочыў у рабочым натоўпе праз прахадную другога Маскоўскага падшышнікавага? Няўжо Ліда стала яго жонкай? Некалі яна была проста Лідкай, смешнай, трохі наўняй, кволай дзяўчынкай. І расказвала аб сваёй рабоце. Гісторыі былі забаўныя, але не вельмі хацелася смяяцца над тым, што яна не магла спачатку дацягнуцца рукамі да патрона такарнага станка, не магла заціснуць балванку. Гэта ж быў сорок трэці год, і не вінавата была дзяўчына, што яна не паспела вырасці, а скончыўшы вучылішча, адразу стала ля станка. Але яна справілася, прыстасавалася і выгачвала нават рамкі для танкаў.

А з Масквы яны выехалі вось чаму. Яўгенія Заверы-

на, намесніка дырэктара, аднаго з лепшых людзей завода, паслалі на толькі што пабудаваны Мінскі падшышнікавы. Ён зайшоў у цэх і спытаў:

— Ну што, хлопцы, паедзем разам, дапаможаце?

Ведаў, што не адмовяцца. Ведаў і даражыў гэтым.

Гэта было ў пяцьдзесят другім. Тады яшчэ ў Мінску не было ні тралейбуса, ні прыгожага жылога масіву — нічога не было, толькі новенькія карпусы сярод сасновага бору. Так, гэта было яшчэ толькі ў пяцьдзесят другім. А цяпер і пяцьдзесят шосты, і пяцьдзесят сёмы — усё ў далёкім мінулым. І ўжо што іншае, а іх не выкрэсліш з памяці. Не так гэта проста...

АДНОЙЧЫ ў цэху да Луіса падышоў Касіміра Гарсія, аўтаслесар. Стаіць, некай загадкава ўсміхаецца. Луіс ударыў сябра па плячы:

— Дзе гэта ты так доўга прападаеш?

— Толькі ўчора з Масквы, з камандзіроўкі.

І Касіміра, адразу зрабіўшыся сур'ёзным, расказаў аб сустрэчах у Маскве з зем-

лякамі, аб тым, што многія жадаюць вярнуцца на радзіму, афармляюць дакументы.

— Я ім сказаў, каб чакалі нас, а потым усю дарогу да Мінска думаў аб гэтым... Ну, што скажаш?

Так, прапаноўва была нечаканай. Ён жа і не думаў нікуды ехаць з гасціннай зямлі, дзе так многа добрых людзей, з зямлі, якая падаравала яму жонку, сына. Але радзіма ўсё роўна цягне да сябе, як лаптаўку з далёкіх зімовак.

Вось яны ідуць са зменны — Луіс, Мігель Чаміса, Касіміра і Рамон Гарсія, — чатыры слесары, чатыры чалавекі з адным лёсам. Але сябрам лягчэй, бо ў іх жонкі іспанкі. А ці зразумее Ліда, што адкажа? Але Ліда заўсёды ўсё разумела.

14 верасня 1956 года параход «Крым» адплыў з Адэскага порта і праз тры сутак прыбыў у Валенсію.

А там іх ужо сустракалі. Натоўпы людзей, кожны крычыць нешта сваё, паспрабую зразумей. Вочы разбягаюцца. А сэрца вось-вось выскачць з грудзей.

— Буэнас дзіас! (Радзіма!).

АД САМАЗВАЛАЎ ДА ГАДЗІННІКАЎ

БССР НА МІЖНАРОДНЫХ ЯРМАРКАХ

У гэтым годзе Савецкі Саюз будзе ўдзельнічаць у дзевяці міжнародных ярмарках. Акрамя таго, арганізуюцца тры савецкія гандлёва-прамысловыя выстаўкі за рубяжом. Як будзе на іх прадстаўлена Беларусь? Вось што адказалі на гэта пытанне ва Усесаюзнай гандлёвай палатцы.

Цяпер ніводная міжнародная ярмарка або савецкая выстаўка за мяжой не абходзіцца без прадукцыі беларускіх прадпрыемстваў. Беларускія тавары заваявалі добрую рэпутацыю на сусветным рынку. Прыемна, што асартымент вырабаў прадпрыемстваў БССР на міжнародных ярмарках з кожным годам пашыраецца. Гэта з'яўляецца лепшым сведчаннем няўхільнага росту прамысловасці рэспублікі.

У бягучым годзе беларускія тавары ўжо былі на савецкай гандлёва-прамысловай выстаўцы ў Мадрыд і на вясновай міжнароднай ярмарцы ў Лейпцыгу (ГДР) у пачатку сакавіка. У Генуі (Італія) адкрываецца сусветная гандлёва-прамысловая выстаўка, буйнейшая ў гэтым годзе. Яна пазнаёміць італьянскі народ з поспехамі нашай краіны ў развіцці эканомікі, навукі, культуры і павышэнні дабрабыту савецкага народа.

Аб гэтым раскажуць адпраўленыя туды каля 10 тысяч экспанатаў. Беларусь прадстаўлена на ёй разнастайнай прадукцыяй машына- і станкабудавання, інструментальнай і шкляной

прамысловасці, прадметамі народнага ўжытку. Несумненны інтарэс наведвальнікаў выстаўкі выклікае ўзор новага аўтамабіля-самазвала «БелАЗ-540» грузападымальнасцю 27 тон Беларускага аўтазавада. У ліку беларускіх экспанатаў — мінскія трактары «МТЗ-50», бесцэнтрашліфавальны паўаўтамат Віцебскага станказавада імя Кірава, цэнтрабежна-грунтавая помпа Бабруйскага машынабудавальнага завода імя Леніна, прадукцыя Мінскага радыёзавада і Мінскага завада халадзільнікаў. Разнастайныя вырабы прадставілі Гомельскі, Барысаўскі і Гродзенскі шклозаводы, Віцебскі дывановы камбінат і іншыя.

Завяршаецца адгрузка экспанатаў і для Будапешцкай (Венгрыя) міжнароднай ярмаркі, якая адкрываецца 15 мая. Тут будуць шырока дэманстравацца вырабы беларускіх прадпрыемстваў — дызельныя трактары «МТЗ-52», найвышэйшы тып фрэзерных станкоў Мінскага завада імя Кірава, матацыклы і веласіпеды Мінскага мотавелазавода, нарочныя мужчынскія і жаночыя гадзіннікі Мінскага гадзіннікавага завада, прадукцыя Гомельскага завада вымяральных прыбораў, магільёўскага завада «Электрарухавік» і іншыя.

Багаты асартымент тавараў, выпускаемых беларускімі прадпрыемствамі, будзе прадстаўлен і на многіх іншых міжнародных ярмарках гэтага года.

ЗАБОЙЦА ПЕРАД СУДОМ
ДЛЯ АСУАНА
З ДАПАМОГАЙ СССР
ЛАНЦУГ КАТАСТРОФ

БОН. У Кельне (ФРГ) пачаўся судовы працэс па справе Вернера Шнэемана, якому прад'яўлена абвінавачанне ва ўдзеле ў масавых забойствах савецкіх грамадзян. Гэтыя злачынствы ўчыняліся ў Беларусі. Як падкрэсліваецца ў абвінавачанні заключэнні, у ліпені — кастрычніку 1941 года Шнэеман, будучы камандзірам аднаго з карных атрадаў, асабіста прымаў удзел у расстрэлах савецкіх грамадзян і сам аддаваў загады праводзіць гэтыя расстрэлы. Ахвярамі Шнэемана і яго памагатых стала каля чатырох тысяч чалавек, у тым ліку жанчыны і дзеці.

КАІР. Пастаўкі з Савецкага Саюза абсталявання для будаўніцтва высотнай Асуан-

скай плаціны ідуць поўным ходам. У Александрыйскім порце зараз разгружаюцца тры савецкія параходы: «Васілій Галаўнін», «Севералес», «Ізмаіл». Сярод грузаў, дастаўленых сюды, — рознае абсталяванне і лесамацэрыялы.

Шпіталь у горадзе Шэйх пабудаван з дапамогай Савецкага Саюза па праекту інстытута «Гіспрадраў» Міністэрства аховы здароўя СССР. У галоўным корпусе — стацыянар на 50 ложкаў, амбулаторыя, лабараторыі, рэнтгена-дыягнастычныя кабінеты, аперацыйны блок.

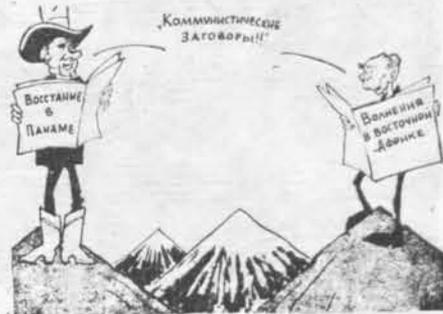
Савецкі Саюз аказвае дапамогу Самалі і ў падрыхтоўцы медыцынскіх кадраў. Дырэктар шпітала Хусейн і некалькі чалавек з персаналу вучыліся ў Савецкім Саюзе. У шпіталі працуюць савецкія ўрачы, якія перадаюць свой вопыт і веды самалійцам.

Шпіталь, пабудаваны ў Шэйху, — не толькі добры падарунак нашай рэспубліцы. Ён з'яўляецца сімвалам бескарыслівай дапамогі Савецкага Саюза народам Самалі, — заявіў начальнік дэпартаменту аховы здароўя Самалі Адэн.

Хутка ўступіць ў строй яшчэ адзін шпіталь ва Уаджыдзе, на поўдні краіны, а затым пачнецца будаўніцтва і трэцяга шпітала.

НЬЮ-ІОРК. За апошнія тры гады ў ваеннай авіяцыі ЗША адбылося больш дзвюх тысяч катастроф.

Англіскі штотыднёвік «Трыб'юн» высмейвае спробы кіраўнікоў ЗША і Вялікабрытаніі ўкатары ўжо раз растлумачыць «прошуканымі камуністамі» свае няўдачы і паражэнні.

— Што за д'ябал, якое рэха!

У ІНТАРЭСАХ АБЕДЗВЮХ КРАІН

Добрасуседскія адносіны паміж СССР і Фінляндыяй — канкрэтнае ўвасабленне мірнага суіснавання «АЯНКУВАТ», ХЕЛЬСІНКІ.

Адразу пасля стварэння Савецкай дзяржавы кампартыя і левы рабочы рух Фінляндыі выступілі за развіццё добрасуседскіх адносін паміж дзвюма нашымі краінамі. Але толькі пасля многіх суровых выпрабаванняў гэта імкненне атрымала шырокую падтрымку і было абвешчана афіцыйнай лініяй знешняй палітыкі. Такая палітыка, безумоўна, адпавядае інтарэсам нашай краіны і нашага народа, і гісторыя пасляваеннага перыяду пераканала ў гэтым нават скептыкаў.

Але якімі б неабходнымі ні былі трывалыя і заснаваныя на давер'і адносіны паміж нашымі краінамі, паварот у лепшы бок не адбыўся сам па сабе. Дзеля гэтага трэба было многае зрабіць і трэба рабіць і ў далейшым. Сувязям паміж нашымі краінамі яшчэ перашкоджае змрочнае мінулае

перадваеннага перыяду, калі пры скажэнні гістарычных фактаў распальвалася варожасць да Савецкага Саюза. Я цвёрда перакананы ў тым, што з фінскай гісторыяграфіі і выкладання гісторыі ў навучальных установах трэба безадкладна выкінуць яўныя недакладнасці, якія датычацца адносін паміж Фінляндыяй і Савецкім Саюзам. Бо Фінляндыя атрымала незалежнасць не ў так званай «вызваленчай вайне», як яшчэ зараз многія сцвярджаюць, а дзякуючы маладой Рэспубліцы Саветаў. Фінляндыі не давалося змагацца за сваю самастойнасць супраць Савецкага Саюза ні ў 1918 годзе, ні пазней. Вельмі добра вядома, што іменна Савецкая Расія вызваліла Фінляндыю ад таго кабальнага становішча, у якое яе паставіла царская Расія, і першай прызнала незалежнасць Фінляндыі. Вя-

дома таксама, што іменна перамога Савецкай Арміі над фашысцкімі войскамі ў другой сусветнай вайне дала Фінляндыі магчымасць захаваць «ваю самастойнасць». У выпадку перамогі гітлераўскай Германіі гэта было б немагчымым.

Адносіны Савецкага Саюза да незалежнасці нашай краіны і наогул да Фінляндыі не маюць нічога агульнага з якімі-небудзь кан'юктурнымі меркаваннямі, а вызікаюць з самой сутнасці дзяржаўнага ладу Савецкага Саюза. Прынцыпы сацыялізму, на якіх будзецца Савецкая дзяржава, несумшчальны з эксплуатацыяй і прыгнечаннем ў любой форме і маюць на ўвазе раўнапраўе нацый і рас, прызнанне і павагу незалежнасці народаў. У сацыялістычнай дзяржаве няма падстаў імкнуцца да захопу багаццяў іншых краін.

Савецкі Саюз паслядоўна і актыўна праводзіць у жыццё прынцып мірнага суіснавання, які ляжыць у аснове яго знешняй палітыкі ў

Віле ПЕСІ

адносінах з капіталістычнымі краінамі. Агульнавядома вернасць Савецкага Саюза міжнародным абавязкам і дагаворам.

Адносіны паміж Фінляндыяй і Савецкім Саюзам паспяхова развіваюцца ў многіх галінах. Але ў будучым можна знайсці новыя магчымасці для супрацоўніцтва. Я жадаў бы яшчэ раз падкрэсліць: чым лепш народы кожнай краіны будуць разумець значэнне палітыкі міру і дружбы, тым больш трывалай будзе яе аснова. Узаемнае азнаямленне з жыццём другога азначае расшырэнне сяброўскіх кантактаў, рассяевае забабоны, умацоўвае давер'е і пачуццё бяспекі. У гэтых адносінах асабліва вялікую ролю адыгрывае дзейнасць таварыства «Фінляндыя—Савецкі Саюз».

Развіццё адносін паміж Фінляндыяй і Савецкім Саюзам на аснове мірнага суіснавання, раўнапраўя і ўзаемнай павагі выключна карысна для абедзвюх краін і асабліва для Фінляндыі. Для нас важна аберагаць мір і дружбу.

З БІСКАЯ

Але ўлады прынялі сваё рашэнне: па ацэпленым паліцыйнай калідоры іх правялі да загадзя падрыхтаваных аўтобусаў. Праз некалькі мінут калона аўтобусаў у суправаджэнні паліцый рушыла да Сарагосы. І гэты «гонар» быў толькі першым звяном у ланцугу падзей, ад якіх пачалі згасаць усмешкі, хмурыцца твары.

У Сарагосе адной з першых прыгоніў было зняццё адбіткаў палцаў. Саміх іх размясцілі ў велізарным доме-бараку, пакуль за імі не прыедуць родныя і не забяруць пад распіску. Паліцыйскія паведамлілі, што выходзіць з дому забараняецца.

Нарэшце дні праз тры прыехаў бацька, які наняў машыну разам з нейкай жанчынай. Бацька! Як не хапала цябе ўсе гэтыя гады — дваццаць год разлукі. Ты плачаш, бацька, жадаючы адшукаць у гэтым дваццаці-васьмігадовым мужчыне рысы таго басаногага хлопчыка, твайго сына. Не, куды ўжо! У твары ўнука, якому толькі тры гады, і тое іх хутчэй знойдзеш.

Вестка аб прыездзе сына хутка абляцела дом. Маці

прыбірала небагатую кватэру, імкнучыся надаць ёй больш прывабны выгляд. Сын едзе, унук, нявестка. Яны ж адтуль, з Савецкай Расіі. Як на гэта паглядзяць гаспадары дома?

Так, няласкава сустрэла радзіма Луіса.

Зарплата слесара — 1200 песет. На жонку і сына выплачвалася грашовая дапамога ў 600 песет. Гэтага не хапала на пражыццё: адны суткі, пражытыя ў пансіёне, абходзіліся ў 100 песет. І ніякая звышурочная работа не магла дапамагчы, не магла перамагчы гэтую невясёлую матэматыку. Да таго ж пастаянны паліцыйскі нагляд, падазронасць.

Луіс пазнаёміўся з чалавекам, які прыехаў з Мадрыда. Гэта Хасэ Відал, інжынер. Ён афармляе дакументы, каб вярнуцца ў СССР. Луіс раскажаў аб гэтым бацьку. Бацька нахмурыўся, зрабіўся змрочным:

— Няўжо і ты збіраешся паехаць.

А Ліда з надзеяй спытала:

— Мы паедзем, Луіс?

Луіс прамаўчаў, закурыў цыгарэту, адышоў да акна. Маўчанне зацягвалася.

— Я не магу тут болей заставацца, — нарэшце сказаў ён. — Мне надакучылі гэтыя адбіткі палцаў, гэтая пастаянная падазронасць, насцярожанасць, пякельная работа, боязь страціць гэты апошні кавалак хлеба... Мы паедзем адсюль, бацька...

ТАКСІ спынілася ля пад'езда рабочага Інтэрната. Пастукалі.

— Можна?

— Луіс! Лідка! Ой, чэрні! — дзяўчаты абдымалі жонку, цалавалі, кружыліся.

Мінут праз дзясць, калі гаспадыні ўжо накрывалі на стол, дзверы адчыніліся і ўвайшоў пажылы мужчына.

— Яўгеній Васільевіч!

Яўгеній Заверын, намеснік дырэктара завада, глядзеў на Луіса, быццам не верыў, што гэта сапраўды той чалавек, якога з болам у сэрцы ён праводзіў восем месяцаў назад. Яны кінуліся адзін да аднаго, абняліся...

— Сынок! — на вачах наварнуліся слёзы.

А праз некалькі дзён ён ужо зноў крочыў у рабочым натоўпе праз вяртушку заводскай прахадной, паказваючы вартаўніку новенькі пропуск.

В. ЛЕГАНЬКОЎ.

Аб людзях прыгожых

ШТО Ж У ГЭТЫМ ТАКОГА...

Кніга чыталася лёгка, з цікавасцю. Ніна Мікалаеўна Калацкая так захапілася, што адразу нават не ўцяміла, чаму далей радкі закрытыя пяцірублёўкамі.

— Цікава, чые ж яны? — падумала яна. Потым паднялася і падышла да бібліятэкаршы. Па картатэцы ўдалося ўстанавіць, хто апошні чытаў гэтую кнігу — Насця Турбал з трэцяга цэха.

Побач з грашыма ў кнізе быў эскіз мадэлі новай сукенкі.

Паданоўчы эскіз Насці, Ніна Мікалаеўна ўсмехнулася:

— Мілая, ты памятаеш, дзе яго пакінула?

— А дзе вы яго знайшлі? — здзівілася Насця.

— У кнізе. Там жа і грошы былі, — і падала іх дзяўчыне.

— Дзякую, Ніна Мікалаеўна. Вельмі дзякую!

— Вось яшчэ! — засмяялася Ніна Мікалаеўна. — Што ж у гэтым такога... А хіба ты зрабіла б інакш?

СЯБРЫ ЯЎГЕНА ГОЛУБЕВА

Майстар брыгады камуністычнай працы Марыя Цішчанка ў абедзены перапынак чы-

тала газету сваім сяброўкам. У адным артыкуле між іншым гаварылася, што шафёр аднаго з будтрэстаў Полацка Яўгені Голубеў трапіў у бяду і даўно ляжыць у бальніцы, а сяброў у яго ў гэтым горадзе няма. Усхвалявала гэта дзяўчат. Як жа так: чалавек хворы, а яго ніхто, акрамя ўрачоў, не наведвае. Швачка Зоя Спірагіна прапанавала:

— Давайце возьмем шэфства над Голубевым і сёння ж напішам яму пісьмо!

Адразу ж напісалі пісьмо і сталі раіцца, як лепш дапамагчы незнаёмаму чалавеку. Трыццаць сем подпісаў стаяла пад пісьмом Яўгена Васільевічу. А калі яго па хадайніцтву дзяўчат перавезлі ў Мінск і памясцілі ў трэцюю клінічную бальніцу, у кабінце галоўнага ўрача А. Корхавы адразу ж раздаўся тэлефонны званок. Майстар брыгады Марыя Цішчанка прасіла яго дазволу брыгадзе наведваць свайго падшэфнага.

Вельмі часта цяпер заходзяць у палату да Голубева фабрычныя дзяўчаты. Яны прыносяць кнігі, газеты, падарункі.

П. ЛАПОТКА.

Мінская швейная фабрыка імя Крупскай.

